Spis 6 Ads 113/2011 byl spojen se spisem 6 Ads 110/2011 a pod touto spisovou značkou bylo rozhodnuto takto:

6 Ads 110/2011 - 133

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **S. M.,** zastoupeného Mgr. Františkem Drlíkem, advokátem, se sídlem nám. Míru 9, Šumperk, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje,** odbor sociálních věcí, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2007, sp. zn. KÚOK/112059/2007/OSV - SP/7204, č. j. KUOK 120257/2007, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2010, č. j. 38 Cad 27/2007 - 65, a proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 12. 2010, č. j. 38 Cad 27/2007 - 64,

takto:

I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Ads 110/2011 a sp. zn. 6 Ads 113/2011 **se spojují** ke společnému projednání. Věc bude nadále vedena pod sp. zn. 6 Ads 110/2011.

II. Kasační stížnost ze dne 14. 1. 2011 směřující proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 12. 2010, č. j. 38 Cad 27/2007 - 64, **se odmítá**.

III. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2010, č. j. 38 Cad 27/2007 - 65, **se ruší** a věc **se vrací** krajskému soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností brojí žalobce proti dvěma rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě. Žalobci byla rozhodnutím Městského úřadu Zábřeh, odboru sociálního a zdravotního, ze dne 22. 10. 2007, č. j. 24866/2007/ZAB, odňata dávka pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný zamítl rozhodnutím ze dne 30. 11. 2007, sp. zn. KÚOK/112059/2007/OSV - SP/7204, č. j. KUOK 120257/2007. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce u Krajského soudu v Ostravě žalobu a současně návrh na vydání předběžného opatření, v němž žádal, aby byla manželce vyplácena pomoc v hmotné nouzi v plné výši.

V žalobě napadal žalobce zejména závěr, že žalovaný odmítá druhou posuzovanou osobu, tedy manželku žalobce, zabezpečit v plné výši, a tímto postupuje žalovaný v rozporu se svými vlastními předcházejícími rozhodnutími. Součástí žaloby byl návrh na uložení předběžného opatření, jímž by soud uložil žalovanému zabezpečit druhou posuzovanou osobu v plné výši dle zákona. Kromě uvedeného žalobce v doplnění žaloby tvrdil, že žalovaný porušil § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, když nepostupoval tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti; překročil meze správního uvážení a porušil § 50 odst. 4 správního řádu a nedostatečně odůvodnil rozhodnutí v rozporu s § 68 správního řádu, když v odůvodnění chybí konkretizace provedených důkazů. Konečně žalobce napadl, že mu nebyla dána řádná možnost seznámit se s podklady shromážděnými pro rozhodnutí v důsledku chybného procesního postupu správního orgánu.

V průběhu řízení vznesl žalobce vůči soudkyni JUDr. Miroslavě Ježoviczové i dalším soudcům Krajského soudu v Ostravě námitku podjatosti, o které rozhodl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 16. 9. 2010, č. j. Nao 78/2010 - 44, tak, že uvedená soudkyně ani další soudci krajského soudu nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 38 Cad 27/2007.

Po vrácení spisu krajskému soudu byl žalobce uvědoměn o jednání ve věci. Žalobce podáním ze dne 5. 11. 2010 požádal o odročení jednání. Tuto žádost krajský soud v průběhu jednání dne 15. 11. 2010 zamítl a do protokolu vydal usnesení, že jednání proběhne v nepřítomnosti žalobce. Krajský soud v průběhu jednání vyhlásil rozsudek, jímž žalobu žalobce zamítl. Poté krajský soud usnesením ze dne 29. 12. 2010, č. j. 38 Cad 27/2007 - 64, zamítl návrh na vydání předběžného opatření.

Ze správního a soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že Městský úřad Zábřeh, odbor sociální a zdravotní, žalobci rozhodnutím ze dne 27. 2. 2007, č. j. 2459/2007/ZAB, přiznal příspěvek na živobytí ve výši 6 272,- Kč. Poté Městský úřad Zábřeh zjistil z vyjádření lékařské posudkové služby Šumperk ze dne 31. 5. 2007, že na základě mimořádné kontroly invalidity žalobce na Okresní správě sociálního zabezpečení v Šumperku byl žalobce uznán plně invalidním od 28. 7. 1999 (do 31. 7. 2003), nicméně nepodepsal žádost o přiznání plného invalidního důchodu, a tudíž Česká správa sociálního zabezpečení nemohla stanovit vznik vyplácení invalidního důchodu.

Městský úřad Zábřeh zahájil řízení o přehodnocení vyplácení dávky pomoci v hmotné nouzi a vyzval žalobce k doložení, z jakého důvodu neuplatnil nárok na invalidní důchod. Žalobce předložil městskému úřadu dokumentaci o řízení před různými

soudy ohledně jeho invalidního důchodu datující se od roku 1996 do roku 2007. Městskému úřadu Zábřeh sdělila na žádost Česká správa sociálního zabezpečení, že i přes probíhající soudní řízení má žalobce možnost podat si novou žádost o invalidní nebo částečně invalidní důchod. Následně městský úřad obdržel aktuální výpis ze záznamu o jednání lékařské posudkové komise ze dne 8. 8. 2007, která shledala, že žalobce je i nadále plně invalidní, přičemž datum vzniku invalidity bylo stanoveno na 28. 7. 1999. Městský úřad na základě shromážděných informací vyzval žalobce, aby do osmi dnů požádal o uvolnění částečného invalidního důchodu, případně podal žádost o plný invalidní důchod. Žalobce k tomu uvedl, že je nutné vyčkat ukončení soudního řízení ve věci jeho důchodu a byl tedy seznámen s tím, že bude přehodnocen příspěvek na živobytí, který pobírá. U žalobce proběhlo dne 29. 8. 2007 sociální šetření, z něhož vyplynulo, že žalobce novou žádost o invalidní důchod nepodal, a tudíž bude zahájeno správní řízení o odnětí příspěvku na živobytí. Manželce žalobce, společně posuzované osobě, byly zároveň předány tiskopisy za účelem vyplnění nové žádosti o příspěvek na živobytí, aby nebyla v září 2007 bez finančních prostředků.

V září předložil žalobce městskému úřadu rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 9. 2007, kterým byla žalobci uvolněna výplata částečného invalidního důchodu v různé výši pohybující se od 4877 Kč do 5820 Kč podle roku, za nějž náležela. Doplatek za dobu od 3. 8. 2004 do 1. 10. 2007 ve výši 203 997 Kč byl žalobci vyplacen jako záloha, přičemž nadále mu měl být vyplácen důchod ve výši 5820 Kč měsíčně. Na základě uvedených skutečností městský úřad dne 22. 10. 2007 vydal rozhodnutí o odnětí dávky příspěvku na živobytí od 1. 10. 2007, v němž konstatoval, že žalobce se společně posuzovanou osobou, manželkou, se nenachází v měsíci říjnu 2007 v hmotné nouzi, jelikož příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení je vyšší než částka živobytí společně posuzovaných osob.

V odvolání žalobce uváděl, že žádá, aby jeho manželka byla od 1. 10. 2007 zabezpečena samostatně, neboť žalobce ji odmítá ze svého „kapesného“ poskytovat výživné. Žalobce dále napadal, že jako u plně invalidního občana by u něj neměl být zkoumán příjem podle § 11 odst. 3 zákona č. č. 111/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Žalovaný v rozhodnutí uvedl, že okruh společně posuzovaných osob je stanoven § 4 odst. 1 písm. b) zákona o životním a existenčním minimu, přičemž není-li stanoveno jinak, posuzují se společně manželé. Cílem této právní úpravy je, aby se společné posuzovaly především osoby, mezi nimiž existuje vyživovací povinnost a které společné užívají byt, nevyžaduje se společné hospodaření. Ke druhé námitce žalovaný uvedl, že u osob plně invalidních se nezkoumá pouze možnost zvýšit si příjem vlastní prací a je započítáván příjem za účelem zjištění stavu hmotné nouze osoby a jejího nároku na dávku na příspěvek na živobytí. Žalovaný s ohledem na uvedené vypočetl příspěvek na živobytí a potvrdil správnost rozhodnutí městského úřadu.

Krajský soud v následném soudním řízení dospěl k závěru, že nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona pomoci v hmotné nouzi, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. V případě žalobce byl jeho nárok na příspěvek na živobytí od 1. 10. 2007 posuzován dle § 4 odst. 6 zákona o životním a existenčním minimu. Pokud příjem žalobce a jeho manželky přesáhl částku živobytí posuzovaných osob v měsíci říjnu 2007

(tedy 6 272 Kč), nárok na příspěvek na živobytí žalobci nenáležel, a to ani při započtení nejnižšího možného příjmu. Z těchto důvodů krajský soud shledal, že nárok na příspěvek na živobytí žalobci od 1. 10. 2007 zanikl, a žaloba tak byla nedůvodná.

Proti rozsudku krajského soudu č. j. 38 Cad 27/2007 - 65 ze dne 15. 11. 2010 i proti usnesení o zamítnutí návrhu předběžného opatření č. j. 38 Cad 27/2007 - 64 ze dne 29. 12. 2010 podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost.

V kasační stížnosti stěžovatel napadá postup soudu, který jednal v jeho nepřítomnosti za situace, kdy stěžovatel nedal souhlas k rozhodnutí bez jednání. Kromě toho napadá stěžovatel nedostatečné odůvodnění krajského soudu, který se nezabýval jeho námitkou, že dávka pomoci v hmotné nouzi byla ve skutečnosti odebrána druhé společně posuzované osobě, jeho manželce. Konečně stěžovatel napadá, že soudkyně krajského soudu se opakovaně pokusila zavraždit jej a navrhuje provést důkaz výslechem svědka, bývalého vedoucího OOP PČR v Zábřehu na Moravě, který podle stěžovatele vedl veškeré akce vedené vůči jeho osobě.

Kasační stížnost směřující proti rozhodnutí o zamítnutí návrhu na předběžné opatření stěžovatel neodůvodnil.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se vyjádří pouze k námitkám, které byl schopen přečíst. Žalovaný zpochybňuje tvrzení stěžovatele, že soudní jednání proběhlo v neveřejném zasedání. Pokud bylo ve věci nařízeno jednání, žalobce byl řádně a s předstihem předvolán a nebyl při jednání přítomen, nepředstavuje to dle žalovaného žádný z důvodů pro podání kasační stížnosti, navíc za situace, kdy byly zájmy stěžovatele hájeny jeho právním zástupcem. K námitce podjatosti soudkyně uvedl žalovaný, že v této věci rozhodl již Nejvyšší správní soud a že skutečnost, že soudkyně ve skutkově obdobných případech rozhodovala, není důvodem pro to, aby byla shledána podjatá.

Nejvyšší správní soud nejprve konstatoval, že obě věci (rozsudek ve věci hmotné nouze stěžovatele i usnesení o zamítnutí návrhu na předběžné opatření týkající se výplaty hmotné nouze) spolu úzce skutkově souvisejí, a spojil je ke společnému projednání podle § 39 ve spojení s § 120 s. ř. s.

Dříve než Nejvyšší správní soud přistoupil k věcnému posouzení kasačních stížností, bylo na něm zhodnotit, zda kasační stížnosti splňují všechny formální náležitosti.

Pokud jde o kasační stížnost směřující proti usnesení Krajského soudu v Ostravě 29. 12. 2010, č. j. 38 Cad 27/2007 - 64, o zamítnutí návrhu na předběžné opatření, kasační stížnost byla podána včas, stěžovatel je osobou, která byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo a je řádně zastoupen ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Nicméně, ustálená judikatura zdejšího soudu rozhodnutí o předběžném opatření považuje za rozhodnutí dočasné povahy, neboť má pouze omezené trvání (srov. usnesení zdejšího soudu ze dne 28. 1. 2004, č. j. 1 Ans 2/2003 - 35, publikovaný pod č. 762/2006 Sb. NSS). Kasační stížnost směřující proti rozhodnutí, jímž byl zamítnut návrh na vydání předběžného opatření, je podle § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. nepřípustná. Nejvyšší správní soud kasační stížnost tedy v rozsahu, v němž napadala usnesení č. j. 38 Cad 27/2007-64 o

zamítnutí návrhu na předběžné opatření, odmítl. Za těchto okolností nepřistupoval zdejší soud z důvodu hospodárnosti ani k výzvě stěžovatele, aby odstranil vady této kasační stížnosti a uvedl konkrétní stížnostní námitky.

Pokud jde o kasační stížnost směřující proti rozsudku krajského soudu ze dne 15. 11. 2010, č. j. 38 Cad 27/2007 - 65, kasační stížnost byla podána včas, napadené rozhodnutí je rozhodnutím, proti kterému lze tento mimořádný opravný prostředek ve smyslu § 102 s. ř. s. podat, a stěžovatel je osobou, která byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo. Rovněž je řádně zastoupen ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Kasační stížnost je tedy přípustná.

Kasační stížnost se opírá o důvody nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a nepřezkoumatelnosti spočívající jak v nedostatku důvodů rozhodnutí, tak v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.].

Nejprve se bude zdejší soud zabývat námitkou stěžovatele, že krajský soud vedl jednání za jeho nepřítomnosti, ačkoliv k tomu stěžovatel nedal souhlas.

Z obsahu soudního spisu vyplývá, že poprvé nařídil krajský soud jednání ve věci podané žaloby na 16. 8. 2010 v 10,00 hod. Žalobce požádal o odročení jednání z toho důvodu, že samosoudkyni rozhodující ve věci považoval za vyloučenou z důvodu podjatosti. O tom uvědomil soud podáním ze dne 6. 8. 2010, jež bylo na soud doručeno dne 10. 8. 2010. Krajský soud jednání neodročil, nicméně v jeho průběhu na základě vyjádření zástupce žalobce rozhodl o předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu k posouzení vznesené námitky podjatosti. Po rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o tom, že samosoudkyně JUDr. Miroslava Ježoviczová není z řízení vyloučena, byl krajskému soudu navrácen spis vedený k žalobě. Vzápětí samosoudkyně opět informovala žalobce i jeho zástupce o nařízení jednání na den 15. 11. 2010, přičemž tato informace byla žalobci doručena dne 27. 10. 2010. Žalobce požádal o odročení jednání podáním ze dne 5. 11. 2010, v němž uvedl, že o odročení jednání žádá, neboť ve věci jedná vyloučená soudkyně, která v téže věci již opakovaně rozhodovala, a projednání tedy brání překážka na straně soudu. Žalobce doplnil, že ve věci probíhá řízení před Ústavním soudem. Neupřesnil ovšem, zda řízení probíhá v totožné věci (tedy ve věci usnesení č. j. Nao 78/2011 - 44 ze dne 16. 9. 2010). Žádosti žalobce o odročení jednání krajský soud nevyhověl, v průběhu jednání dne 15. 11. 2010 ji zamítl a do protokolu vydal usnesení, že jednání proběhne v nepřítomnosti žalobce. U jednání byl přítomen ustanovený zástupce žalobce. Krajský soud vzápětí po skončení jednání vyhlásil rozsudek, jímž žalobu žalobce zamítl.

Nejvyšší správní soud již mnohokrát zdůraznil, že právo na projednání věci před soudem, čítaje v to i právo na osobní účast na jednání soudu a právo při tomto jednání tvrdit skutečnosti, navrhovat důkazy a předkládat právní argumenty, je jedním ze základních pilířů práva na spravedlivý proces a jako takové je zakotveno na ústavní úrovni jak v právu vnitrostátním, tak v mezinárodních úmluvách o lidských právech (čl. 38 odst. 2 věta první Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 1 věta první Úmluvy o ochraně

lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, vyhlášené pod č. 209/1992 Sb., čl. 14 odst. 1 věta druhá Mezinárodního paktu o občanských a politických právech ze dne 10. května 1976, vyhlášeného pod č. 120/1976 Sb.).

Ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod účastníků soudního řízení nelze upřít právo na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci. K takovému závěru Nejvyšší správní soud dospívá s přihlédnutím k rozhodovací praxi Ústavního soudu, přičemž poukazuje například na jeho nález sp. zn. I. ÚS 57/94 ze dne 2. 2. 1995 nebo sp. zn. IV. ÚS 97/94 ze dne 20. 2. 1995, v nichž judikované názory lze v obecné rovině beze zbytku aplikovat i na právní věc projednávanou a rozhodovanou podle právního stavu účinného po 1. 1. 2003.

Úprava v soudním řádu správním výše uvedené zásady provádí následovně. K projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli čas k přípravě přiměřený povaze věci, alespoň však 10 dnů (§ 49 odst. 1 s. ř. s.). Neúčast řádně předvolaných účastníků nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li důvody pro odročení (§ 49 odst. 3 s. ř. s.). Jednání může být odročeno z důležitých důvodů, mimo jiné též tehdy, jestliže to účastníci shodně navrhnou (§ 51 s. ř. s.).

Odepřít právo osobní účasti na jednání soudu lze tedy jen výjimečně; jedním z takových důvodů by mohlo být, pokud účastník řízení či jeho zástupce svým chováním svoji neúčast způsobí a zaviní, a to z důvodů, které nelze omluvit. V těchto intencích je nutno vykládat ustanovení § 50 s. ř. s. - jednání musí být podle tohoto ustanovení odročeno vždy, když existuje důležitý důvod, přičemž za důležitý důvod bude nutno považovat neúčast účastníka nebo jeho zástupce na jednání z omluvitelných důvodů. Soud zde nemá možnost volby a za splnění předpokladu existence důležitého důvodu odročit jednání vždy musí; právě takto a nikoli výlučně za použití gramatického výkladu nutno vykládat slovo „může“, obsažené v tomto ustanovení.

Primárním pro posouzení důležitosti důvodů, které musí vést k odročení jednání, je, zda se neúčast účastníka řízení nebo jeho zástupce opírá o omluvitelné důvody. Neuvede-li žalobce takové důvody, pak nejsou splněny podmínky pro odročení podle § 50 s. ř. s., a projednání a rozhodnutí věci nebrání, že se jej účastník řízení nezúčastnil. Při posouzení důležitosti důvodů k odročení jednání Nejvyšší správní soud přihlédl k tomu, že stěžovatel uvedl zcela totožné důvody, jaké již předtím namítal v případě prvního nařízeného jednání ze srpna 2010. Podjatost soudkyně považoval stěžovatel opakovaně za jediný a stěžejní důvod, pro který by mělo být jednání odročeno, ačkoli ve věci podjatosti soudkyně v předmětném řízení asi měsíc před nařízením jednání rozhodl Nejvyšší správní soud. Stěžovatel navíc v námitce podjatosti neuvedl žádné nové důvody, zopakoval pouze, že soudkyně již opakovaně rozhodovala v jeho věcech. K tomuto argumentu Nejvyšší správní soud právě v usnesení č. j. Nao 78/2010 - 44 konstatoval, že *„[z] ... požadavku na shodné rozhodování shodných věcí v žádném případě podjatost soudce vyvodit nelze také proto, že nepoukazuje na žádný poměr soudce k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům v právě projednávané věci. Ostatně i zde jde o postup soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech, pro které podle § 8 odst. 1 věty druhé soudce vyloučit nelze.“*

Za jiných okolností by uplatněná námitka podjatosti, která by vyžadovala předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu a jeho další rozhodnutí o vyloučení soudců krajského soudu, mohla představovat omluvitelný důvod, který by odůvodňoval odročení jednání. Bylo by tomu tak například, pokud by vznikly nové důvody pro pochyby o nepodjatosti soudkyně v době od rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a tyto by stěžovatel uplatnil v propadné týdenní lhůtě. Nicméně v projednávané věci bylo o totožné námitce podjatosti již rozhodnuto, daná námitka tak byla uplatněna pozdě a v souladu s § 8 odst. 5 s. ř. s. k ní krajský soud nepřihlížel. V takovém případě se ani žádost o odročení neopírala o důležité důvody. Navíc se jednání zúčastnil ustanovený zástupce stěžovatele, který zde bránil jeho zájmy a činil jménem stěžovatele procesní úkony. První námitku tak považoval Nejvyšší správní soud za nedůvodnou.

Druhá námitka se týkala věcného posouzení žaloby. Stěžovateli byla rozhodnutím městského úřadu odňata dávka pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí - s ohledem na výši příjmů společně posuzovaných osob ve srovnání s částkou živobytí posuzovaných osob. Stěžovatel v odvolání proti rozhodnutí žalovaného i v žalobě namítal, že tímto rozhodnutím byla tato dávka v konečném důsledku odňata jeho manželce jako společně posuzované osobě. Tímto podle žalobce správní orgány porušily právo na přiměřené hmotné zabezpečení druhé posuzované osoby podle čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Podstatou námitky stěžovatele v žalobě tedy bylo, zda manželka má či nemá být druhou posuzovanou osobou ve smyslu § 8 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. V kasační stížnosti napadá stěžovatel postup krajského soudu, který se s touto námitkou nevypořádal.

Tuto stížnostní námitku shledává Nejvyšší správní soud jako důvodnou. Krajský soud se ve svém rozsudku podrobně věnoval důvodnosti odnětí dávky pomoci v hmotné nouzi stěžovateli, nicméně námitkou, že do okruhu společně posuzovaných osob neměla být manželka podle stěžovatele zahrnuta, se vůbec nezabýval. Snad jedinou výjimkou je věta, kde krajský soud pouze konstatuje: *„Žalobce byl posuzován společně s jeho manželkou A. M.“*, ale nevypořádal se se správností argumentace žalovaného, který na obdobnou odvolací námitku stěžovatele reagoval obšírněji (viz výše). Navíc stěžovatel již do správního spisu doložil dokumenty, které naznačují možné problémy mezi manžely, pokud jde o plnění vyživovací povinnosti (např. rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 26. 10. 2004, kterým byla zamítnuta žaloba, aby stěžovatel byl povinen přispívat na výživné své manželky). I vzhledem k předloženým důkazům bylo namístě se stěžejní žalobní námitkou, že manželka neměla být považována za společně posuzovanou osobu, zabývat a závěr krajského soudu odůvodnit, případně vysvětlit, zda je tato skutečnost pro posuzovanou věc relevantní.

V případech, kdy se krajský soud žalobní námitkou žalobce vůbec nezabýval, je nutné konstatovat nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí a je namístě jej zrušit pro naplnění kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nejvyšší správní soud může za určitých okolností svým rozhodnutím doplnit odůvodnění krajského soudu obsahující některé nepřesnosti nebo odůvodnění změnit, vedlo-li by jiné odůvodnění ke stejnému závěru, nicméně tento postup nelze použít v případech, kdy krajský soud ani neuvedl své stanovisko k uplatněné námitce žalobce. Otázkou možného vypořádání námitky Nejvyšším správním soudem se zabýval rovněž rozšířený senát v usnesení ze dne 28. 7.

2009, č. j. 8 Afs 73/2007 - 107, odkázal na nález Ústavního soudu vydaný v mezidobí po předložení věci rozšířenému senátu, tj. nález ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08, a vyslovil, že *„je-li povinností krajských soudů vyplývající z práva na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod to, aby se vypořádaly i s námitkami žalobců uplatněných opožděně, a to z pohledu včasnosti jejich uplatnění, tím spíše je dána povinnost krajských soudů vypořádat se s námitkami uplatněnými v žalobě, tedy řádně a včas“*.

V důsledku opomenuté žalobní námitky je nutno označit rozsudek krajského soudu z tohoto důvodu za nepřezkoumatelný dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K této vadě by kasační soud musel dle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlížet také z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že z úřední povinnosti zjistil, že se krajský soud nevypořádal ani s další námitkou uvedenou v žalobě, a to, že žalobci nebyla dána řádná možnost seznámit se s podklady shromážděnými pro rozhodnutí v důsledku chybného procesního postupu správního orgánu. V dalším řízení bude namístě, aby se krajský soud zabýval také touto námitkou a ve svém rozhodnutí její posouzení odůvodnil.

Nejvyšší správní soud **tedy shledal kasační stížnost důvodnou** a s ohledem na tuto skutečnost napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.), a to včetně odměny ustanoveného zástupce stěžovatele.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. listopadu 2011

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu